

HAYVAN DAVRANIMLARI VE REFAHI

9. HAFTA

Prof. Dr. Mehmet ERTUĞRUL

HAYVAN

REFAHI

Prof. Dr. Mehmet ERTUĞRUL

HAYVAN REFAHI

- Bazı bilim adamları hayvan refahını biyolojik zindelle, diğerleri ise psikolojik ve fiziksel sağlıkla ilişkilendirmektedir
- Hayvan refahı, “yaşadığı çevre ile uyum içerisinde olabilme hali” olarak tanımlanabilir
- Brambell komitesi hayvan refahını, “hayvanın zihinsel (mental) ve fiziksel olarak iyi olma hali” olarak tanımlamaktadır

HAYVAN REFAHI

- Hayvanın içinde bulunduğu çevre ile başa çıkabilme yeteneği olarak da tanımlanabilir
- Hayvan refahı, hayvanın içinde bulunduğu çevreye acı çekmeden uyum sağlayabilmesi, gerek psikolojik gerek fiziksel açıdan sağlıklı olması olarak da tanımlanmaktadır

HAYVAN REFAHI

- Bilimsel olarak ise; laboratuvar, çiftlik, egzotik, yaban vb. hayvanların beslenmesi, barındırılması, yetiştirilmesi, kesimi, nakliyesi, bakımı ya da bilimsel araştırmalar sırasında acı, ıstırap ve ağrıdan uzak tutularak sağlıklı ve mutlu olabilecekleri optimal koşulların sağlanması ve sürdürülebilmesi olarak tanımlanmaktadır

HAYVAN REFAHININ TARİHÇESİ

- Hayvan refahı hareketlerinin yaklaşık 200 yıllık bir geçmişi vardır
- Hayvan muamelelerine ilişkin yasalar bir çok ülkede 1800'lü yılların başlarından itibaren kabul edilmiştir.
- İngiltere'de hayvanların korunmasıyla ilgili ilk yasal düzenleme 1822 yılında yapılmıştır.

HAYVAN REFAHININ TARİHÇESİ

- İngiltere'de 1822 yılında hayvanların yaşam koşullarının ve insanların hayvanlara karşı davranış ve tutumlarının iyileştirilmesi amacıyla Hayvanları Koruma Birliği kurulmuştur.
- Dünyanın çeşitli yerlerinde benzer organizasyonlar bunu izlemiştir.

HAYVAN REFAHININ TARİHÇESİ

- 1964 yılında Yayımlanan Ruth Harrison'ın «Makinalaşmış Hayvanlar» adlı kitabı büyük yankı uyandırmış, kitapta;
 - kafes tavukçuluğu
 - süt danası eti üretimi
 - yoğun broiler üretimi
 - ilaç kullanımı
 - ürün kalitesi eleştirilmiş,Bunun üzerine 1965 yılında Brambell Komitesi kurulmuştur

HAYVAN REFAHININ TARİHÇESİ

- Brambell komitesi entansif olarak yetiştirilen çiftlik hayvanlarının refahı konusunda araştırma yapmak üzere kurulmuştur.
- Hayvan refahı kavramı ilk kez bu komitenin 1965 tarihli raporunda ele alınmıştır.

HAYVAN REFAHININ TARİHÇESİ

- Osmanlı Devletinde de 1587'de Padişah III. Murat'ın yük taşıyan hayvanlara taşıyabileceklerinden fazla yük yüklenmemesi konusunda ferman çıkardığı bilinmektedir.
- 1857 yılında, hayvanlara davranış şekillerinden dolayı hayvan sahiplerinin uyarıldığı kayıtlara geçmiştir

ÇİFTLİK HAYVANLARINDA REFAH

● Brambell Komitesinin üzerinde durduğu hayvan refahı kuralları, 1965 yılında 5 özgürlük adı altında yayımlanmış, 1993 yılında ise yeniden düzenlenmiştir.

● Yeni Beş Özgürlük;

1.Hiçbir hayvan aç ve susuz bırakılamaz, sağlıklı ve zinde kalmaları için önlerinde su ve yem bulunmalıdır.

2.Hayvanlara uygun çevre koşulları sağlanmalı ve rahatsız edilmemelidir.

ÇİFTLİK HAYVANLARINDA REFAH

3.Hayvanlar; ağrı, yaralanma ve hastalıklardan önlem alarak veya tedavi yoluyla korunmalıdır

4.Hayvanlar zihinsel acı çekmelerini önlemek üzere korku ve stresten korunmalıdır.

5.Hayvanlara normal davranışlarını gösterebilmeleri için yeterli alan ve olanaklar sağlanmalıdır.

YÖNETİM BARINDIRMA VE BİYOGÜVENLİK

- Hayvanların refah içerisinde olması yanında; hayvancılık çalışanlarının sağlık ve güvenliği için doğru ve iyi yönetim esastır.
- İyi ve isabetli yönetim hayvanlara; büyüme, olgunlaşma, üreme ve sağlıklı kalma olanağı sağlayan bakım koşulları sağlar.
- İyi yetiştirilmiş ve uygun şekilde motive edilmiş personel hayvanlara yüksek düzeyde özenli bakım ve koruma sağlar.
- Hayvanlara ideal fiziksel çevre sağlanmalıdır

TESİSLER VE ÇEVRE

Çevre koşulları ve stres

- Evcil hayvanlar görece geniş çevresel farklılıklara adapte olabilmektedir
- Çiftlik hayvanları üretiminde kullanılan ırk ve hatlar, farklı çevresel koşullarda, değişen denetim düzeylerinde üreme veya büyüme verimleri yönünde Islah edilmiştir.
- Bu hayvan hatları, orijini olan hat ve ırklardan çok farklılaşmıştır

Çevre koşulları ve stres

- Ekstansif koşullarda yetiştirilen hayvanlar, geniş otlaklarda ve tamamen dışarıda tutulabilmektedir.
- Entansif yetiştiricilikte ise barınak, padok veya kafeslerde barındırılmakta, kontrollü çevre koşulları sağlanmadığı, yem, su ve diğer ihtiyaçları karşılanmadığı takdirde yaşamlarını sürdürmemektedirler.
- Evcil hayvan türlerinin gereksinimleri birbirinden farklıdır ve türü oluşturan hayvanların genetik geçmişleri ve önceki deneyimlerine bağlıdır

Refah (mutluluk-afiyet-keyif) ölçütleri

- Hayvanların barındırma ve yönetim koşullarının uygunluğunu belirlemek üzere çeşitli ölçütler oluşturulmuştur.
- Örneğin; tavukçulukta, tüy dökümü veya çiftleşmeden kaynaklanmayan yoğun tüy kaybı ağır stres altında olduklarının göstergesi olarak kabul edilir.
- Çok sofistike stres ölçütlerinin üstün oldukları düşünülmemelidir hatta bunlar kafa karıştırıcı sonuçlar verir

Refah (mutluluk-afiyet-keyif) ölçütleri

- Örneğin; yer sisteminde, barındırılan tavukların kan plazma kortikosteroid konsantrasyonu, kalabalık kafeslerde barındırılan tavuklarınkı ile aynıdır.
- Bu sonuca bakarak kafeste barındırmanın stres oluşturmadığı gibi yanlış bir sonuç çıkarılabilir.
- Stresli sosyal konum viral hastalıklara dayanıklılığı azaltırken, bakteriyel hastalıklar ve parazitlere dayanıklılığı artırabilir.

Refah (mutluluk-afiyet-keyif) ölçütleri

- Bazı araştışıcılar refahla ilgili olarak davranımlardan yararlanılması gerektiğini vurgularken diğerleri bunların tanımlanmasının çok karmaşık ve zor olduğuna işaret etmektedir
- Aynı şekilde bazı araştışıcılar bireylerin baskı altındaki performanslarının kronik stres yapıcılarla ilgili oldukça duyarlı göstergeler olduğunu kabul ederken,
- aynı parametrelerin kullanılması bakımından çekinser görüş bildirenler de vardır.

Refah (mutluluk-afiyet-keyif) ölçütleri

- Hayvan refahı veya mutluluğu fiziksel ve fizyolojik etmenlerin etkisi altındadır
- Hayvan refahının ölçümlenmesinde çok sayıda belirtecin dikkate alınması gerekir.

Refah Beliteçleri 4 grupta toplanabilir.

- 1. Davranış kalıpları
- 2. Patolojik ve immünolojik özellikler
- 3. Fizyolojik ve biyokimyasal karakteristikler
- 4. Her bireyin üreme ve üretim performansı